

ШЫҢ

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-ниң Дээди
Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

1975 ЧЫЛ
ДЕКАБРЬ
29
СРЕДА
№ 306 (8766)
Өртү 2 коп.

ЧАА ЧЫЛДЫН ШАЛЫПЧЫ УЛУНДЕ

Декабрь 27-ге чедир Ленин ордениниң Тыва АССР-ниң үлестүр бұдурүлгелери продукция бұдурериниң болгаш сайгарынын чыл планын күүседипкен. Республиканың социалисттик хүлээлгезин өзүгээр 2 миллион рубльдин продукциянын пландан ажык бұдурери көрдүнгөн турган. Ол сорудам безин ажык күүсеттинген. План күүседиринге «Тыва даг-дугу» комбинаттың Каа-Хеминиң хөмүр-даш разрезинин. Тудуг материалдар үлестүрүнүн эргелелинин бұдурүлгелеринин кириген үлүү улуг болган.

Ак-Довурак хоорайнын үлестүр бұдурүлгелери 1972 чылдын үлүүнге киришпир декабрь 20-ден эгелеп ажылдай берген. Анык хоорайнын үлестүрү бо чылдын 11 миллион ажык рубльдин продукциянын бұдүргөш, сайгарган.

(Бистик корр.).

Узуг-Хем районун «Хузуг-Хем» колхозунун (Узуг-Хем сүт-бараан ферманын коллективниң сүт саалазын көндүрүп талашы-биле социалисттик чарыкка киришпиди, 1971 чылда эки көрүлгөниң чедир элген. Бүдүрүлгө чылда инитил-биле 28759 кг сүтү саап алырларын турган, отуу-лашчылар ону хуураалындан 2 ай бургуттар доокупкалар.

Ферма күрүмнө 160 тонна сүтү дужаар хуураалыгын баа-аа октябрь айга ажык күтүскен, чыл төнүзүткө чедир 30 тонна дужаар немелде хуураалыгын алган, ону боттадырып шыдаан.

Коллектив мал чениниң бедеткелине узуг кичээлгеин салган. 480 тонна сөгелди болган 40 тонна сөгелди бедеткен.

Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң үшкү сессиязы

ЭШ Л. И. БРЕЖНЕВТИН ЛЕНИНГРАДТЫН АЖЫЛЧЫНАРЫ-БИЛЕ УЖУРАЖЫШКЫНЫ

Дуга. Кызматта Политбюроның бажымыга Тыва Автономнуг Совет Социалисттик Республикасының Дээди Совединиң үшкү чыгышының үшкү сессиязы болуп өрткөн.

Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң Даргазы депутат Ю. Л. Арчыны сессияны ачыткан.

Оон соонда сессиянын дараазында хүн айтырыгларың депутаттар чалгыс үн-биле бадыйлаң:

1. 1971-1975 чылдарда Тыва АССР-ниң улус ажыл-агыйың хөгжүдериниң Күрүне беш чыл планының болгаш 1972 чылда Тыва АССР-ниң улус ажыл-агыйың хөгжүдериниң Күрүне планының дугайында.

2. 1972 чылда Тыва АССР-ниң Күрүне бюджетиниң дугайында болган 1970 чылда Күрүне бюджетиниң күүсөлдөдөгү дугайында.

3. «Тыва АССР-ниң ажылчы чоннар депутаттарының район Советиниң дугайында» болган «Тыва АССР-ниң ажылчы чоннар депутаттарының хоорай Советиниң дугайында» болган чыг-адылдарын көрүлгөлдөдөгү дугайында.

4. Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң Президиумунун чедир боттугун дугайында.

5. «Тыва АССР-ниң күрүне эрге-чагырганының органдарының болгаш күрүне эргелелиниң органдарының дугайында» болган чыг-адылдарын көрүлгөлдөдөгү дугайында.

6. Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң Президиумунун Чарлыктарын бадыйлаң дугайында.

Бирти айтырыг талашы-биле илеткелди Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы депутат М. Н. Мендүмөң кылган.

Ийтин айтырыг талашы-биле илеткелди Тыва АССР-ниң Бирти министр депутат Б. К. Бүдүгөч кылган.

Оон соонда Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң План-бюджет комиссиясының элдериниң илеткелди ол комиссияның даргазы депутат Г. Н. Долгополов кылган.

Тыва АССР-ниң улус ажыл-агыйың хөгжүдериниң Күрүне беш чыл планының болгаш 1972 чылда Тыва АССР-ниң улус ажыл-агыйың хөгжүдериниң Күрүне планының, 1972 чылда Тыва АССР-ниң Күрүне бюджетиниң дугайында болган 1970 чылда Тыва АССР-ниң Күрүне бюджетиниң күүсөлдөдөгү дугайында илеткелдер талашы-биле савал беринишкен өрткөн.

Савал бериниң: ажылчы чоннар депутаттарының Кызмат Советиниң Күүсөлдөдөгү даргазы депутат С. Х. Крассовский кылган.

Ий, Бай-Тайганың «Талашы» совхозунун чыг-адылдары депутат Д. Б. Салчак, Бий-Хеминиң «Хадик» колхозунун савалчы депутат Г. Б. Кара-мыс, «Тыва кобальт» комбинаттың кол металлургу депутат Д. Б. Бузур-оол, республиканың авто-орук-тудуг болгаш ажылдай эргелелиниң начальниги И. С. Степанов, Эрэвниң «Коммунизмче орук» колхозунун зоотехниги депутат М. Д. Бижак, профсоюздарынның Тыва област Чөвүлелиниң даргазы депутат Т. Ч. Норбу, «Тыва даг-дугу» комбинатта арыгдал фабрикасының элчег начальниги депутат Д. К. Дүктөң-оол, Тес-Хем районунун «Ак-Өрк» колхозунун хойжуу депутат К. Б. Кедей, СЭКП Тыва обкомунун кода ажыл-агый квалитетин эргелелиниң депутат Н. М. Коварг олар киришкен.

1971-1975 чылдарда Тыва АССР-ниң улус ажыл-агыйың хөгжүдериниң Күрүне беш чыл планының дугайында Тыва Автономнуг Совет Социалисттик Республикасының Хоойлуунун Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң чалгыс үн-биле хүлөп алган.

1972 чылда Тыва АССР-ниң улус ажыл-агыйың хөгжүдериниң Күрүне планының дугайында Тыва Автономнуг Совет Социалисттик Республикасының Хоойлуунун Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң чалгыс үн-биле хүлөп алган.

1972 чылда Тыва АССР-ниң Күрүне бюджетиниң дугайында Тыва Автономнуг Совет Социалисттик Республикасының Хоойлуунун болган 1970 чылда Тыва АССР-ниң Күрүне бюджетиниң күүсөлдөдөгү дугайында илеткелди талашы-биле доктаады чалгыс үн-биле хүлөп алган.

«Тыва АССР-ниң ажылчы чоннар депутаттарының район Советиниң дугайында» болган «Тыва АССР-ниң ажылчы чоннар депутаттарының хоорай Советиниң дугайында» болган чыг-адылдарын көрүлгөлдөдөгү дугайында Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң Хоойлуунун чугалажып көргөн.

Савал бериниң: ажылчы чоннар депутаттарының Барымы-Хемчик район Советиниң күрүмчүлүгү даргазы депутат С. Т. Амбирит, Чоюн-Хемчик районунун Узуг-Хем райкүс-компариниң даргазы Б. Б. Чюдюк, К. А. Маспик-оол олар киришкен.

«Тыва АССР-ниң ажылчы чоннар депутаттарының район Советиниң дугайында» болган «Тыва АССР-ниң ажылчы чоннар депутаттарының хоорай Советиниң дугайында» болган чыг-адылдарын көрүлгөлдөдөгү дугайында Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң Хоойлуунун чугалажып көргөн.

чоннар депутаттарының хоорай Советиниң дугайында» Хоойлуунун чалгыс үн-биле хүлөп алган.

Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң Президиумун чедир согуур дугайында болган Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң доктаамал комиссияларының составына өскерилдери дугайында Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң Президиумунун Даргазының орадакчысы депутат Н. Б. Добрымысолов илеткен кылган.

Решениң согулду округунда согулду депутат А. Х. Содунан, Союзоний согулду округунда согулду депутат Х. С. Адын-оол оларын Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң Президиумунун кежигүнеринге чалгыс үн-биле содган.

Депутаттар өштор Содунан, Адын-оол оларын республиканың Дээди Совединиң Президиумунун кежигүнеринге согулду-биле холбоштыр А. Х. Содунан Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң аныктар хөдөөниң талашы-биле доктаамал комиссиянының кежигүчү хуураалындан, Х. С. Адын-оол Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң улус өөрелдиге, култура болгаш спорт талашы-биле доктаамал комиссиянының даргазы хуураалындан хостар деп санааларын чалгыс үн-биле хүлөп алган.

Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң улус өөрелдиге, култура болгаш спорт талашы-биле доктаамал комиссиянының даргазы Чоюн-Хемчик районунун Кызмат-Тайга округунда согулду депутат М. С. Хоомукуну чалгыс үн-биле содган.

«Тыва АССР-ниң Күрүне эрге-чагырганының органдарының болгаш күрүне эргелелиниң органдарының дугайында» болган чыг-адылдарын көрүлгөлдөдөгү дугайында Тыва АССР-ниң Хоойлуунун талашы-биле доктаамал комиссиянының кежигүчү хуураалындан, Х. С. Адын-оол Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң улус өөрелдиге, култура болгаш спорт талашы-биле доктаамал комиссиянының даргазы хуураалындан хостар деп санааларын чалгыс үн-биле хүлөп алган.

«Тыва АССР-ниң Күрүне эрге-чагырганының органдарының болгаш күрүне эргелелиниң органдарының дугайында» болган чыг-адылдарын көрүлгөлдөдөгү дугайында Тыва АССР-ниң Хоойлуунун талашы-биле доктаамал комиссиянының кежигүчү хуураалындан, Х. С. Адын-оол Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң улус өөрелдиге, култура болгаш спорт талашы-биле доктаамал комиссиянының даргазы хуураалындан хостар деп санааларын чалгыс үн-биле хүлөп алган.

Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң Президиумунун Чарлыктарын чалгыс үн-биле бадыйлаң.

Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң үшкү чыгышының үшкү сессиязы оң-биле бодурун ажылдай доктаан.

(Сессияга болган санал-оюндар талашы-биле өткөт дараазында созулган үнөр).

КУШ-АЖЫЛЧЫ ЧАА-ЧАА ТИИЛЕЛГЕЛЕРЖЕ

1971-1975 чылдарда Тыва АССР-ниң улус ажыл-агыйың хөгжүдериниң Күрүне беш чыл планының болгаш 1972 чылда Тыва АССР-ниң улус ажыл-агыйың хөгжүдериниң Күрүне планының дугайында Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы депутат эш М. Н. Мендүмөң илеткелди

СЭКП-ниң Дээди Совединиң сессия чыгышының үшкү сессиязы бадыйлаң 1971-1975 чылдарда Тыва АССР-ниң улус ажыл-агыйың хөгжүдериниң перспективтиг узуг планы Тыва АССР-ниң чоннар бугу совет улус-биле бир дөмө өрткөн, хей-агт кирип турар. Тоску беш чыл планын чедиптигиниң күүсөткө соонда 1975 чылда бистик чуртувугун национал оруктамы 1970 чылда бистик 39 хуу угалам оор болган улус ажыл-агыйың кол фондунун өрткө тралонин рубль ала бээр. Үлестүр продукцияны чылда үлестүр хөмчөдү ашкы-биле илердери барык 550 миллион рубль чедир. Тоску беш чыл планын — бодорге партияның экономика-тиг политикаының ботталы-таан, инитиле бұдурүлгезиниң узам ыдыйгың хөгжүдүрүлгө, оон бұдурүлгөниң бедерин, совет улустун амь-дылар-чуртталаның бедериниң программаны болгаш СЭКП-ниң улус ажыл-агыйың хөгжүдериниң беш чыл

планында хоорайын болгаш ийденниң ажыл-иниңериниң материалдыг чоруп бөдүрүн, улустун хөгжүлө бараан-дырын, чуртталга тудуун кал-бартырын, ажылдарында болган дыштангырында бүгү байдалдарын эскердери, ил-жүдериң чогалдык болган илениккел чоруп доккирин көргүскөн.

Тываның ажылчы чоннар партияның XXIII съездиниң инитилдериң күүсөлдү тура, сөксон беш чылда экономика, култура, кадык камгала болган улус өөрелдигеиниң талашы-биле узуг чедиптигиниң чедип элген. Үлестүрүң чыг адырлары хөгжүп эгелген. Өрткөн беш чылда электрэнергия бұдурери 2,1 катал, хөмүр-даш тымызы 1,8 катал, даг-дугу бетелээр 2,8 катал, тудугта ажылдар тудуу кылары 33,2 хуу, демир-бетон кылырлар бұдурери 60,3 хуу өскөн. Үлестүрүң талашы-биле беш чыл планын 103,7 хуу күүсеттинген, план-

дарың хөмчөдү дына угала-дыр. Беш чылдын төнүзүлде хөмүр-даш тымызының хөмчөдү 700 муң тонна чедир, оон түшүлүс республика инитилең ажыл-агыйың от-тулар чүүл-биле бұрун хал-дырттыр өткөн.

Тудуг материалдар бетелээр узам ыдыйгы хөгжүдүрүлгө алыр. Оларны инитилең демир-бетон конструкциялар болгаш тууру бұдурери кам-катат улгайдыр.

Тоску беш чылда чык, азын-чөм үлестүрүлгөниң адырла-

(Төнчүзү 2-ги аркыда).

ЧУРУКТА: сессияның хуратының үзүмүдө.

СЭКП ТК-ның Политбюро-зунун кежигүчү, СЭКП ТК-ның секретары А. П. Кариевич (делегацияның башчысы), СЭКП ТК-ның кежигүчү, Молдавияның Компартиясының ТК-ның бирти секретары И. И. Бодол, СЭКП-ның Тон ревизия комиссия-зының кежигүчү, СЭКП ТК-ның Делегацияны бирти орадакчысы Е. И. Кусков болган СЭКП-ның Москва хоорайда Гагарин райкомунун бирти секретары Т. В. Голубовича составта СЭКП-ның делегациясы Чилин Компартияның удуртулганын чалаан.

Аэродромга СЭКП-ның делегациязын СЭКП ТК-ның Политбюрозуң келестүтү, СЭКП-ның Москва хоорай-зунун бирти секретары В. В. Грошан, СЭКП ТК-ның Политбюрозуң кежигүчү, СЭКП ТК-ның секретары Ф. Д. Кулаков, СЭКП ТК-ның секретары К. Ф. Катупен, СЭКП ТК-ның кежигүчүлери болган өскөр-даа үлөп.

(СЭТА).

СОВЕТ-КУБА

ЧУГАААЖЫЫШ КЫННАР

Декабрь 27-де Кремльге СЭКП ТК-ның Политбюро-зунун кежигүчү, СЭКП-ның Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы А. Н. Косыгиниң СЭКП ТК-ның секретары К. Ф. Катупен, Кубаның Коммунисттик партиясының ТК-ның Политбюрозуң болган Секретариатының кежигүчү, Куба Республикасының Президенти Освальдо Дортикос Торредонун аразыга чугалажымыннар доокупкалар.

Ажыл-иниң, пайырычы болган чүрестик халыккадан бадыйлаң өрткөн чугалажымыннар үзүмдө совет-куба ийи талашы калы ажыл-агыйың узам ынай хөгжүдүрүлгө элден хей айтырыгларын чугалажып көргөн болган дугурткан.

(СЭТА).

Парлаалга конференциязы

ЭРТЕМ АЖЫЛДАКЧЫЛАРЫ-БИЛЕ УЖУРАЖЫЛАГА

СЭКП обкомунун хуралдан-дазына өрткөн поделениккел Тываның журналисттери Кода ажыл-агыйың дуржулга стациязынын эртем ажыл-дакчылары-биле ужуражыла-вар.

Дурулга стациязын Чыгалаан Талашы районче көргүдөң бээр он чыл чоку-тузуп турар. Бо үеңиң дургуунда бо ажыл-агый хей адырдыг адырар. Стацияда 64 муң гектар чер быыклат-тыткан, оон иштинде тараа шөзү 19 муң гектар. Чылда-ва 10-14 муң гектар черге азы-бурду култураларын өстүрүп турар. Мын-ың бода маалды беш саны чылда ортума-биле 3 муң 100 коопулзуп турар, савр ивектерин кодашканда 1000 баш бар, оларын 700 хире-лөп төп сүт-бараан фермазын-да савр турар. Хазын ферма-зын эл улааныштыгымын кылдыр тускыйжыткан. Бы-

зааларын илеринге сула эи-зирин доруктурар арганы ы-ла ажылдай турар. Хой ажыл-агыйың доруктурары Шөвр маалды баш санын өс-түрбөй, оон продуктуду чо-руун бедилит турган, бо беш чылдын дургуунда дүк бұдур-ерин 5 тоннага көндүлөр со-рулга салдыган.

Дурулга стацияны эртем ажылдыг чер, оон соруга-ам — кодо ажыл-агый бұдур-гезинде чедиптигиниң бол-гаш мурунчы дуржулганы тус черинг байдалдарыга таа-рыштыр ажилдап кылган, рес-публиканың ажыл-агыйлары-га пентердериң болур. Бо ажыл-агый бодурун ажыл-а-рудулааның талашы-биле өс-көдери үлестер-чкен бодур болган харин-даа бұдурга-те юргүзүлгөниң талашы-биле оларын он тым мурунла турар хүлээлгелен. Ажыл-агыйын 11 кишиниң кода ажыл-агый-ның азы-бурду айтырылары-

Ам журналисттериниң салган чамдык кол айтырыгларыга эртем ажылдакчыларының берген харыялары диниң көрүлгө:

Айтыры: Соогу чылдар-ның дургуунда эртем ажыл-дакчылары кандыг темалар-ны сайтарын турарыл азы ажылдап кылган турарыл?

Харым: Инитилең Тыва-га мал болган чер ажыл-агый хөгжүдүрүлгө эртемге үндө-лөткөн системаларын сай-зырайткандары болган ажылдап кылдыры биотик кол сорулажык болур.

Чүрт инитилең мыыстыг бода малын бедилит продукту-дуг уксалар-биле хайнакташ-тырып турар. Дурулга ажыл-агыйың инитилең, «СЭКП-ның XXII съездин» аттыг совхозун инитилең кадыктын ал баштыг, а Эрэв районунун инитилең кадык уксал-биле хайнакташтырын турар.

Шөвр маалды 1970 чылга че-дир алтай болган краспояск уксаларының чиге парий дук-тук кошпарлары-биле хайна-кташтырып турган болган оон адылдан хайнактары өске уксалдар хуураалы өстүрүп келген. 1971 чылдан эгелеп өске уксалын чамдык кода-варда ажылдап эгелен.

Чер ажылын хөгжүдөр та-лаш-биле элөөн чүүдүлөр кы-дыгдан болган кылдынын ту-рар. Бистик ажылдакчылары-мыстың сүмөдөни тарылга элечиптирелдериниң схемаларын республиканың ажал-агыйлары 1967 чылдан эгелеп инитилең ал эгеленер. Та-рааны диниңтен чаштырар арга бисте иентерил. Мал че-миле ботелкелни механизма-лаары, тары култураларын сүтүрүлгө, хой чылдарда ажылдаштыр олараны тур-гузар, чалгы болган күсүк чер адырлажымын талашы-мын, минералдыг болган ор-

гандыг темаштыкыларын ажылдаары дээр оон-да өске чүүдүлөр республиканың ажыл-агыйлары ажылдап эге-лен.

Айтыры: Тымынның хонун чеже хире хууу экилтиг-геним?

Харым: 1959 чылда 40 хире хууу экилтигтен турган. 1971 чылда 65-70 хуу четкен. Чоюн-Хемчик, Бий-Хем, Талашы, Тес-Хем, Эрэв, Өтүр райо-нарда хойнуң хей керик эки-лтигтен.

Айтыры: Дукту талашы-биле көргүзүлгөлөр калдыг ирги? База сириниң дукту-нериниң «Мөжөгөй» совхозу-туулдан кууу бот турарының чылгалааны чүдө?

Харым: Дурулга-бұдурга-а ажыл-агыйың тары култураларында дукту азы талашы-биле республиканың өске ажыл-агыйлары үн чыл мурунла турар. Өрткөн он чылдын дургуунда дуктуң хөмчө-ли 2,8 пентерге көндүлөн. Он чылдын дургуунда өске ортумак дукту бир гектарын 8,8 пентер болган, а «Мөжөгөй» совхозтуу — 5,8 пентер. Дуктуң чүдөр бот турарынын үндөдөн чүдө дөкө бирде, тарыла элечипти-рилгезин шикиткенинде, ийде, хөдөрүн ажылдап кы-дырынын депшилетип арга-ларын ажылдап турарында, үшкө, минералдыг болган ор-гандыг темаштыкыларын ажылдаарының системаны иниткелгени, дүртте, чүдө бирти болган ийи кластын үрүлгөниң ажылдап турарында, адал сөөлүндө, тары-жылырды күш-агыйын, со-циалисттик чарыкын экил-тепкенде.

Айтыры: Ажыл-агыйың эки чедиптигиниң кандыг азымыг пропагандалап ту-рарыл?

С. МААДЫ.

СЭКП-НИН XXIV СЪЕЗДИЗИ:

„Идеологтук, пропагандисчи болгаш агитас-массалыг ажыл дээрже партиянын ажыл-чорудулгазынын чугула болгаш харысалгалыг талазы-дыр. Бистиң бүгү идеологтук ажылывысты күштелдирерин болгаш хамыктын мурнунда коммунисттиг идеалдарны, бистиң тургузуушкунувустуң тодаргай сорулгаларын пропагандалаарын улам иденкейлиг, тодаргай сорулгалыг кылдыр чорудары эргежок чугула“.

(СЭКП-НИН XXIV СЪЕЗДИЗИНГЕ СЭКП ТК-НЫН ОТЧЕТ ИЛЕТКЕЛИНДЕН).

Партком, политмассалыг ажыл

Чокта чаа болуп эрткен СЭКП Топ Комитетинин Пленумунун болгаш СССР-ниң ба-за РСФСР-ниң Дээди Совет-теринин сессияларынын ший-терлерин, бистиң партияны-ның бөлүгү болгаш коммуни-стик партиянын чыгыш-чыгыш политиказын, бүгү совет улус-беле бир дөмөй, бистиң сохостук ажил-ипчилери чүгүлдүгү дегин турар.

Тоску беш чылдың планын чедишкенин боттандырып партиянын болгаш бүгү совет улустуң херөө болуп деп пар-тия Топ Комитетин санап ту-турар. Бистиң мурнувуста сал-дымган өндүрүлүш сорулга-ларын амыдыралга чедиш-кенин боттандырып дээш, даандырган ажил-херек дээш коммунисттерин харысалга-га болгаш ролю улам беден. Азы үдө сохостук ажил-ипчилери партия организа-циянын ууртууга-была ажил-ипчилерин алы-ангы адырларда планын сорул-галарын чедишкенин күөдөн, кылмаккай ажилдап турар.

Ол ажил-ипчилеринин ортузунга политмассалыг бол-гаш организацион ажилды дээш чорудар сорулга-была партия организацион комму-нисттерин ажил-ипчилерин тус-тук адырларда боттандырып. Олар чон ортузунга улук ажилдарын чорудуп, беш чыл планын кыска хуусаада доор-ларын чонун элелден, оларын аразында социали-стик чарышты дээш кылдыр организастаан.

Коску агитация болгаш политмассалыг харысалга турар Куулар Дамдын, хана парлаган болгаш уруулар

албан черлеринде кижизилде-ге ажилды ууртуп турар Ни-колай Химуртин, Ооржак Бу-рюнмаа олар боттарынын хү-лөөн ажилдарын ак сет-килдиг күөдөн келгенер.

Коску агитация — идеоло-гтук ажилды дээш, опера-тивтик чепсе. Ол ажилды чонпарын коммунисттик кижизилдегенге ол чаагай сал-дарын чедирер, бедик меде-редин, күш-ажылды комму-нисттик бую-биле көр чорукка кижизилдер сорулгалыг. Ын-чанган бо чугула ажилды бедик дегенге тургузуп дээш партком эвеш эвес органи-зацион ажилды чоруткан.

Коску агитациянын сохост-тук салбырларында, фермалар-да, малчын бригадаларда чедишкен ажилдап турар бис. Бо ажилды канчаар тур-густунган бистиң контора-рынын девиэсиринден-даа көрүп, танышып болур. Кон-торанын мурунда партиянын XXIV съездинин шийтер-лерин амыдыралга боттанды-рыпчы ажил-ипчилерин хей-аыт кырып турар лоу-нур, плакаттар, стендлер ча-раштыр, көрүштүт кылдыган.

Сохостук ажилды чонун ош хойну биле ап, чонку үдө чүгү кылдыр, бистиң мурну-вуста кандыг сорулгалар сал-дып турарлар дээрине „Большевик“ сохосту беш чылда, „СЭКП-ниң шийтер-лерин“ — амыдыралга, „Пер-спективтик планарымыс“, „Ленинни орун-биле бурун-гаар“ деп стендлерден биле ап турар.

Ажил-ипчилеринин ортузу-дан мурнакчыларын илери-диге болгаш кижилерин

ажылче улам сорук кырыни-ге Хундуае самбырамы улук уур-дуулар. Бистиң бөгүгү самбырамыстан мурнакчылар: малчын Ондар Седен-Доржу, механшаторлар Ооржак Мор-зук-оол, Виктор Куулар олар-нын херек чурктуу-была та-нышып болур. СЭКП Топ ко-митетинин тоску пленуму малчын-нарын ажил-амыдыралыг улук кичээлгеини салган. Бис-те „Малчыннарын булуку“ деп тускай стенд бар. Ында чымшыгы ажил-ипчилер ма-алдырларын күш-ажылды, амыдырал-чуртталгазын деген-ге көргөскөн. Ол микшан партия, профсоюз, комсомол организацион ажилды органы „Тилекчи“ деп хана солун болгаш ош шоудугу улук-дугу „Крокодил“ ажил-ип-ти чедер-чептерин илери-диге улук кижизилдик чеп-сек болуп турар.

СЭКП Топ Комитетинин „Со-циалисттик чарышты органи-застаарын улам ажилдер дугай-да“ докталамын чоруду-тун бүгү ажил-ипчилерине таныштырган. Чокта чаа партком болупчу хуралыма малчыннарын 1972 чылда алыр хүлөөлгөлерин болгаш чарыжынын дугайын чугула-ла кырып көргөн болгаш бо та-лазы-биле тайылбыр ажилды чо-руда берген. Ол микшан пар-тком болупчу ажилын кыш-тагалашкыч угадырган.

Бо хүнерде сохостук деви-эсиринде 29 кодан кой, 7 ко-дан инек мал бар. Ында ажилдап турар малчынар ор-тузунга политмассалыг болгаш

организацион ажилды чоруда-ры-биле 20 ажил коммуни-стерин быжыгаан.

Партиянын чон мурнуна салган улук сорулгаларын ажилчы чонпарга чедир та-ныштырып, оларнын комму-нисттик кижизилдегенге улук кичээлгеини салып, марксиз-м-ленинизмни идеалдарын чедир тайылбырлап оредир бистиң сохостук лекторларынын, пропагандаистеринин, агита-торларынын, политинформа-торларынын ажилын чугу-ла сорулгалыг деп чүвени би-лип турар бис. Бо ажилды күөдөргө арга-дуружалыг, хүлөөн ажилын ак сеткилдиг күөдөн турар кижилер бисте кой. Оларын ди-рекция чери партком хүндү-лө, мактал бижиктер болгаш орестик барааннар-биле шап-нап турар.

„Ажилчы чонпарга мар-сизм-ленинизм үлө-бодолдо, бедик идеолитиктиг моу-шыннары, коммунисттик мо-ральдык норма-чептерин хей-рилеп тургузары партия ор-ганизацион ажилды идеолог-тук ажилын моон соңгаар-даа кол соругазы болуп арга-ры“ деп СЭКП-ниң XXIV съезди-нин Резолюцияда айтыл-ган. Ынчанган бо улук сорул-галыг болгаш партиянын XXIV съездинин шийтерлерин амыдыралга боттандырып ажил-херекке ажилчы чонку энгелдер талазы-биле бис-тик сохостук партия комите-ди чугула ажилдарын ам-даа ап чорудар анаар.

Х. ДӨЛӨЗ,
сохостук партком
секретари.

ДЭЭШТИГ КЫЛЫРГА...

Партияни ууртууга да-анымшаан, хана парлаган салдыган сорулгаларын, хү-лөөлгөлерин күөдөргө бол-гаш чептерин ууткаарыч кижилерин өвилдээринин хей-рөөнө бугу коллективтик организацы, пропагандаист бо-лур дээрн билдинтир. Ынча-ган оон ыныг салдарыг чо-руун чеди алыр дээш сохост-тук „Тилекчи“ деп хана со-лун чамды ажилдарын кы-лып чоруткан.

Бо солун айда бир удаа үнөр, мычала-даа чамды чугула та-варыгаларда ош ийи, үштү-даа белетип үндүргүлээр-дир бис. Кажан СЭКП ТК-ның „Со-циалисттик чарышты организа-стайын улам ажилдер дугай-ында“ докталамы үнүп кел-генде, ош ажилчыларга та-ныштырар сорулга-биле солуну каш удаа үндүрүлүс. Аңаа чугула докталадан алынган ма-териалды эвес, а харын со-циалисттик чарышты бисте канчаар организастап турарын парлаган бис.

Ол микшан бир чугула үвө болза, солунун каасталганы. Боже база улук кичээлгеини салган бис. Солуннарын ча-раштыр чуруп, каастап тура-рымыстан алгыда, фото-чурук-тарын база ажилдап келдине. Мурнакчи кижилерин арга-

луржугаалын непередир со-рулга-биле оларнын ажил-ипчилер дегенге чырылып, фото-чуруктарын тыртырып ап турар бис. Ыланга солуну-вустун сохосту үндүргүлгөсү мурнакчы малчын Ондар Се-ден-Доржуну шак мычалдыр мактап бижидинс. Бо чорук өскөдөгө улук салдарын че-дирер болду.

Хана солунун шоудугу үн-дүргүлгөсү ажил-агыда чеп-терин, ажил-ипке чаала-шып кижилерин шугүмчү-лөп илери-диге конгүт дээш-тиг. Бистиң „Крокодил“ ре-дактору Куулар Кан-оол багай эвес ажилдап турар. Кандыг-

бир киж ө-бүдөсиге, азы ажилыга багай аажы-чанын көргүскөн болза, ош аңаа эр-тирбес, бижир. Чыл бурун-гаар хамааты К. Доржу, К. Манзыртык сохостуна ту-рум ажилы чок, арга-дара-же сундугу чоруп турган. Оларын „Крокодилге“ чуруп, эттин алырын сүмөлөп, шү-гүмчүлөп түнелгиле, ба-гай чачылдарында чарыл-ган. Шак мындыг кижелерин хей-биле чугулап болур.

Солуну идея-политиктиг, кижизилдик уур-уткаалыг кылдыр белетип үндүрүлгөсү улук кичээлгеини моон-даа соң-гаар салыр бис.

Н. ИРГИТ,
хана солунук редактору.

АГИТКВАРТИРАЛАР

Коммунист Куулар Калдар-оолду төмү-лаан.

Бо комиссиянын эки ажилынын ачи-зында үстүдө коллективтер партиянын политмассалыг ажилдарын чорударыга конгүт таарымчалыг черлер апарган. Аги-таторлар хамаарышкан кудумчуларын, ооруттарынын чурттакчыларын агитва-ртираларын төвүгө чып алгаш, лекция, бе-седаларын, политинформациаларын, солу-нардан ымыр номчулгаларын кылып ту-рар. Ол микшан олар хамаарышкан ба-жынарнын чурттакчыларын ары-шкыларын хынап, оларнын социалисттик хү-лөөлгөлерин түнелгиле үндүрүп, уруу-ларын кижизилдиге, өөдөлгөсүгө канчаар кичээлге салып турарын докта-мал кынап көрүп, улук ажилдык ажилды чорудуп турар. Политмассалыг ажилдарын бир чугула төптери болур агитквартираларын ажил-чорудулгазын кижилер сорулга-биле социалисттик ча-рышты калбаткан. Оон түнелгиле квар-тал санында үндүрүп, тилекчи болган-нарын шаңыл-мактап турары ча-чыл апарган. Агитаторларын, политин-форматорларын ажилын бөргө болгаш ажил хураларга үргүлчү чугулажып ту-рар. Бо чорук оларнын чон мурнуна харысалганы болгаш хамаарышкан ажилдарына чогадыкты чоруп бедиктен.

Оон ында даразында мындыг чугуларын биле алдым.

Агитквартираларын аразында калбар-ган соңгарыштын түнелгиле чокта чаа үн-дүргөн. Аңаа бирги чери анык ө-бүдө башкылар Отказмай болгаш Хелмен Мон-густарын агитквартиралар алган. Олар

хей санын лекция, бедесаны кылганнар. Агитквартираларын деген-каасталганы эки, ленинчи номчула булуун тургускан. Агитквартираларын бактап турар кижилерин айла ажилдап турарын тускай булу-да аскаан. Оларнын ажил-агыжы көргү-зүлгөсүн стелде кылган. Бо агиткварти-рага хамаарышкан чурттакчылар сунурун чонуга 10 ажил удаа солун программалыг концертин көргүскөн. Ынчанган эки ажил дээш бо агитквартира парткомун шилчир кымылган чаалап алган болгаш бирги чери ап, Ак-Довурак хоорайже эскүрүлгө болур.

Ийги чери Буян-оол болгаш Зоя Кон-гарларын агитквартиралары элден. Ийги-зи-биле эки ажил дээш 9 агитквартира панажыган. Агитквартираларын ажилын моон соңгаар ажилдары-биле сохоста партия комитет оларнын ортузунга соци-алисттик чарышты улам калбарып чорут-кан. 1972 чылда хей удаа бирги чери алган агитколлектив В. И. Ленинни ажилдап, чуртап турган Шутенское сугура эскүрүлгө болур. Ийги, үшкү чер-лерин чедип алганнар улутчулук хоорай Ак-Довурак болгаш Хову-Асы сугура эли-чорук кылып базарлар. Ол микшан эки ажилдап агитквартира ууртукчуларын шаңыл-мактап көрдүгөн. Ам оларнын чугула кылмаккай ажилдарын негетинип турар.

Партиянын XXIV съездинин төөгүлү шийтерлерин амыдыралга күөдөн дээш шулургу ажилдап турар сохостун ажил-ипчилеринин ортузунга политмассалыг ажилдарын чорударыга сунурун агит-квартираларын ыныг аныгдыг чугула сал-дарын чедирер турар.

К. САРЫГ-ООЛ,
„Шынны“ тускай көрр.

Ажылымдан каш сөс

Пропагандисчи ажилымдан каш сөстөс чугулааар болай-дыр мей.

Кыска эрттеримде, тайылбырду доу кылган, ош сохостук ажил-амыдырал-биле холбап, көргүштү материал-дарын хей-биле ажилдап турар мей. Ол микшан тускай эгелер айы-биле оналганы берген, даразында кичээлде дидакчыларын тус-тукта айтырган, оларын ош кайи хире шийткен алгаш харысалганы биле алган, журналда дегендерин салыр мей. Демек салыр — дид-акчыларын өөдөлгөсү сохостулганы болгаш харысалга-зын бедиринге чугула чүгү.

Бо чылда теоретиктиг семинарын башкылап турар мей. Ында дээш болгаш ортук эртемниг 24 киж бар. Баш-тайгы кичээлдерден эгелеш бо хүнге чедир чангыс-даа ки-чээл үздүгөн. Бо чорук дидакчыларын кичээлге бедик сохостулганын көргүзүп турар.

Пропагандист киж чуртап, ажилдап турар черинде ажил-агыжын ийги байдалы болгаш политиктиг, кул-турат амыдыралын, беш салаады дег, билген турары чугу-ла. Чүгө дөргө дидакчы бүгүдөс чугула Совет Эвилелен-де болгаш дашында болушкунуларын сохостулганы эвес, а чуртап, ажилдап турар черинде чүгү болуп турарын таны алаалгын билген турар укурат.

Дидакчыларын кичээлге сохостулганын болуру, өө-дөлгөсүн шаңыр — пропагандаист кол хамаарыны. Ын-чанган башкы болууда, дидакчылардан улук не-гелден болуру чугула. Темаларын боттоткоп өөргөтөп, түнелгиле эгелештү хүлөөн алаа эки. Чогум-на ийги дид-акчыларын кайи хире биле чедип алгаш тодарап келер.

Ам СЭКП Топ Комитетинин ноябр. Пленумунун болгаш СССР-ниң Дээди Советинин сессиянын материалдарын өөренип эгелеш бис.

И. ДАШ-ООЛ,
Шени ортук школанын
директору, пропагандист.

Санынче эвес, а...

гээр. Ынчанган бо харысал-гаже тускай эртемниглерин, шкода башкыларын хаара туткан. Олар бо ажилга иде-кейлиг кырып, бистиң чурту-вуста, республикада, районда, сохоста хүн бүрдө болуп ту-рар чугула болушкунуларын ажилчыларга тайылбырлап, дидакчылар турар. Чигээ, по-литинформатор Д. Кууларын бедесаны сохостук малчын-нары дика сохостулган дид-наан. СЭКП Топ Комитет-терин ноябр. Пленумунун, СССР-ниң болгаш РСФСР-ниң Дээди Советтеринин сессия-ларын ажилын түнелде-

Өөренип турар

Беш кезек черге тургустун-ган зооветеринардыг болгаш перде малчынар, саачылар өөренип турар. Оларга ки-чээлдерин сохостук дээш эртемниг зоотехниктер, мал эмчилер арттырып, база лек-ция, бедесалары дидакчы-ларга кылдып келгенер. СЭКП Топ Комитетинин „Ажилы чонпарын экономиктиг би-лини экижидерин дугайында“ докталамын танымып көр-гөн, экономиктиг билгилер-ин үндөсирин өөренип по-литинформатор тургускан. Ында

шупту 28 киж хаара тутту-ган. Оон пропагандаист Ко-ставия Хайн-оол кичээлде-рин бедик утка-шыларын кылдыр эрттирип турар. Ол микшан кыска ажил-агыжын зооветеринардыг өөренип по-литинформатор чорударын тускай эртемниглер, брига-дирлар, ажил-агыжын уур-тукчулар хаара туттуган.

Бо школанын кичээлдерин дуржугаалыг пропагандаист Кара-Сал Авант-Доржу, Куу-лар Дамдын олар эрттирип,

ДИМИТРОВЧУ ШАННАЛДАР

СОФИИ. (СЭТА). Димитров-чу шаанналар дугайында БУР-нуң Күрүчө чөвүлгөсүн чарымын ында парала үндүр-гөн. Бо шаанналарын эртем, култура болгаш техника та-лазы-биле шыгаралга чед-дишкенин дээш, литература-нын болгаш уруу чүгүлдүгү наймактыг чогаалдарын дээш болгаш хамаатыларга таныштыр.

Димитровчу шаанналарын тайылбыр, демократия болгаш социал депшиге дээш деми-сеге эртем болгаш интелек-туалдыг ажил-чорудулга-зы дээш өскө-даа күрүлгө-лөрүн чорударына база таныштыр. Димитровчу шаанна-ларын таныштырып ийи чылда бир удаа чорудар.

МАССАЛЫГ ЧЫСКААЛ

ДЕЛИ. (СЭТА). Индостан чартык ортузунга чокта чаа болушкунуларга холбаптыр Вашингтонун болгаш Пе-кинниң элден туружунга удуралашкынын кутуат чыскаалдары Деиде америк болгаш кыдат элчи черлери-ниң бажыкчыларын чаныга болган.

Чыскаалдарын кижизил-диги мекорандуу АПП-тын элчи черинин тоолончиле-ринге туулукаан.

ХАНОЙ. (СЭТА). Вьетнам Демократтыг Республиканын девиэсиринче америк унар-чугулу чаа халдаашкына-рыма ВДР-ниң Даштык хе-ректер министрствозун ший-терилди буруу шапкан.

ИНА агентствелин дайыма-каны ВДР-ниң Даштык хе-ректер министрствозун меделегиле чугулажып болза, 1971 чылдын декабрь 26-да америк импералистер-нин хей санын унар чүгү кеектерин ВДР-ниң Нган, Тхайхоа болгаш Куанбинь мождарынын агаар деле-минче, калчаалы-биле хал-даан. Олар ийи можда чурт-такчылар районнарыне хал-даан, тус черини чогуна удур хой санын кемиг үд-дигерин үдүлгөткөн. Тхай-хоа америк самолёттар ол мождун административтик төвүнүң чогуна девиэсир-ке болгаш госпитальче хал-даан.

ВДР-ниң Ческетик күште-ри дайынын ол үдүлгө-лө-ринге толептик ойтур ша-

ШИИТПИРИГ БУРУУ ШАВЫШКЫН

(ВДР-ниң Даштык херектер министрствозунун меделегиле)

Мурну Вьетнама, Лаоста болгаш Камбоджада америк импералистерин аар аш-тырышкынын чугула хан-ладип турар деп, ВДР-ниң Даштык херектер министр-ствозу дедегалган.

ВДР-ниң тускай догу-лаашкыныч болгаш айыл чок чорунче халдап турар америк импералистерин бүтү чимезинишкенине тээ шаварыга вьетнам улустуг бижик шийтирилгиле меде-лге илгериле. ВДР-ниң Даштык херектер министр-ствозу америк имперали-стерин дайынын чаа үдүл-гө-лө-лө-рин шийтирилгиле буруу шапкан болгаш бо дээш бүтү харысалганы олар хүлөө-рүкү дээрин айткан.

Бангла дештин премьер-министринин меделгели

ДАККА. (СЭТА). Бүгү чурттар-биле тайылбыр догу-лаашкынын бодунуң чаа-лаан даштык политиканын алыр кол принцип кылдыр Бангла дештин премьер-ми-нистри Т. Ахмед тодараткан.

Дакка болгаш пуралга конференцияны чүгө чу-гаалап турган премьер-ми-нистрин меделгени: дайы-нын уруундан болган хоозу-

раздыг чылдаганын Бан-гла дештин экономиканын ка-тап тургузарына херектиг дуулаалашкынын даштык-дан алыр уужура таваржыр апар-ган. Ынчалда-да бистиң чогаал-гыч демселениске удуу хо-досон чурттардан дуулаал-шкы хүлөөн албас бис деп, Т. Ахмед чугулаан.

Ам бистиң мурнувуста тур-густунган кол сорулга болза, экономиканын каарты бол-

ган төрөн чуртунда эоп кел-ген хой микшис дегендерин ажилга чараштыр кырып болур деп, премьер-министр чугулаан.

1970 чылда болган соңуда-га бадлаашкынын хой ну-рууун алгаш Уагучу аны-нын тоолончилерин Бангла дештин чааанда бүтү ми-нистрлерин албан-дуулаал-га кырып дээрин Т. Ахмед меделган.

